

ХІМІКО-БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Безушко Вікторія
Науковий керівник – доц. Шевчик Л.

ВІДОБРАЖЕННЯ ТАКСОНОМІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ ТА БІОТОПНОГО СКЛАДУ ПРЕДСТАВНИКІВ РЯДУ ГОРОБЦЕПОДІБНІ У ОРНІТОЛОГІЧНІЙ ЕКСПОЗИЦІ КОЛЕКЦІЇ ПЗ «МЕДОБОРИ»

Горобцеподібні формують основну частку видового багатства орнітофауни, а за щільністю поселень та біомасою є домінуючою групою птахів більшості регіонів Західної України.

Матеріалом дослідження послужили збори мертвих та поранених птахів Тернопільської області за період 2000 - 2019 років. У колекції представлені 28 екземплярів птахів, що належать до 23 видів. Для визначення видової належності користувалися визначником Фесенка Г.В. та Бокотея А.А. [1]. Перелік видів подано у відповідності до переліку українських наукових назв птахів фауни України Фесенка Г.В., Бокотея А.А. [2].

АНОТОВАНИЙ СПИСОК ПТАХІВ КОЛЕКЦІЇ ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА «Медобори»

РЯД ГОРОБЦЕПОДІБНІ PASSERIFORMES

Родина Плискові Motacillidae

Рід Motacilla Linnaeus, 1758

1. Плиска біла Motacilla alba Linnaeus, 1758

Родина Сорокопудові Laniidae

Рід Lanius Linnaeus, 1758

2. Сорокопуд терновий Lanius collurio Linnaeus, 1758

3. Сорокопуд чорнолобий Lanius minor Gmelin, 1788

Родина Вивільгові Oriolidae

Рід Oriolus Linnaeus, 1766

4. Вивільга Oriolus oriolus (Linnaeus, 1758)

Родина Шпакові Sturnidae

Рід Sturnus Linnaeus, 1758

5. Шпак звичайний Sturnus vulgaris Linnaeus, 1758

Родина Воронові Corvidae

Рід Garrulus Brisson 1760

6. Сойка Garrulus glandarius (Linnaeus, 1758)

Рід Corvus Linnaeus, 1758

7. Грак Corvus frugilegus Linnaeus, 1758

Родина Волові очка Troglodytidae

Рід Troglodytes Vieillot, 1807

8. Волове очко Troglodytes troglodytes (Linnaeus, 1758)

Родина Мухоловкові Muscicapidae

Рід Muscicapa Brisson, 1760

9. Мухоловка сіра Muscicapa striata (Pallas, 1764)

Рід Erithacus Cuvier, 1800

10. Вільшанка Erithacus rubecula (Linnaeus, 1758)

Рід Turdus Linnaeus, 1758

11. Чикотень Turdus pilaris Linnaeus, 1758

12. Дрізд чорний Turdus merula Linnaeus, 1758

13. Дрізд співочий Turdus philomelos C.L. Brehm, 1831

Родина Синицеві Paridae

Рід *Remiz* Jarocki, 1819

14. Ремез *Remiz pendulinus* (Linnaeus, 1758)

Рід *Parus* Linnaeus, 1758

15. Синиця блакитна *Parus caeruleus* Linnaeus, 1758

16. Синиця велика *Parus major* Linnaeus, 1758

Родина Горобцеві *Passeridae*

Рід *Passer* Brisson, 1760

17. Горобець хатній *Passer domesticus* (Linnaeus, 1758)

18. Горобець польовий *Passer montanus* (Linnaeus, 1758)

Рід *Fringilla* Linnaeus, 1758

19. Зяблик *Fringilla coelebs* Linnaeus, 1758

Рід *Spinus* Koch, 1816

20. Чиж *Spinus spinus* (Linnaeus, 1758) лісовий птах

Рід *Carduelis* Brisson, 1760

21. Щиглик *Carduelis carduelis* (Linnaeus, 1758)

Рід *Coccothraustes* Brisson, 1760

22. Костогриз *Coccothraustes coccothraustes* (Linnaeus, 1758)

Родина Вівсянкові *Emberizidae*

Рід *Emberiza* Linnaeus, 1758

23. Вівсянка звичайна *Emberiza citrinella* Linnaeus, 1758

Таксономічна складова представників визначається регіональними особливостями орнітофауни і у складі експозиції представлена 18 родами та 10 родинами ряду Горобцеподібні *Passeriformes*.

Орнітологічна експозиція Горобцеподібних колекції природного заповідника «Медобори» побудована з врахуванням адаптивних особливостей птахів до місць проживання. Виходячи із яскраво виражених групоспецифічних ознак птахів, можна виділити основні екологічні групи.

У експозиції широко представлені лісові птахи Західного Поділля: вивільга, грак, мухоловка сіра, вільшанка, усі види дроздів, зяблик, чиж, костогриз. Листяні ліси, парки та садки заселяють щиглик, синиця велика та блакитна. Значна кількість об'єктів експозиції репрезентують екологічну групу «птахи відкритих просторів»: горобець польовий, плиска біла, вівсянка звичайна сорокопуд терновий. Цікаво, що сорокопуд чорнолобий надає перевагу мозаїчним ландшафтам, де деревна рослинність чергується з відкритими просторами з низьким травостоем або повною його відсутністю.

Зміна клімату, природні фактори розселення птахів та інші причини призводять до розширення переліку оселищ існування видів. Типові мешканці рідколісся лісів різного типу, пасовищ і садів (шпак звичайний та сойка) лише протягом останніх років призвичаїлися до життя поблизу людей.

Орнітофауна представлена у колекції природного заповідника «Медобори» доволі чисельна, хоча мало індивідуальна, що обумовлено тісними зв'язками з фаунами прилеглих територій, тобто, у ландшафтному відношенні не відокремлена від інших і формує з ними єдине ціле.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Фесенко Г. В. Анотований список українських наукових назв птахів фауни України / Г. В. Фесенко, А. А. Бокотей. – Київ ; Львів, 2000. – 44 с.
2. Фесенко Г. В. Птахи фауни України: польовий визначник / Фесенко Г. В., Бокотей А. А. – Київ: ТОВ «Новий друк», 2002. – 416 с.].